

Postmuseum under 2020

av Malin Valentin

Museiåret 2020 började strålande med rekordnivåer i antal besökare i januari och februari. Samma sak gällde mötesgäster och restaurang Myntkrogen c/o Postmuseum som hade fullsatta luncher, på helgerna serverades brunch och barnen gjorde sina egna våfflor i våffelverkstaden. ”Stockholmarnas Favoritmuseum” ägde rum den 19 februari på Postmuseum och vi fick i år en bronsplats i kategorin årets klättrare. Det vill säga hur mycket upplevelsen av kundnöjdhet ökat sedan föregående år. Hade det funnits en separat kategori för samma utveckling för museirestauranger så hade Myntkrogen c/o Postmuseum vunnit den. Så en stark start på året med goda förhoppningar om en fortsatt lika positiv framtid. Sedan kom covid-19-viruset och la sordin på all publik verksamhet på museet. Givet de restriktioner som kom och då vi snabbt fick bemanningsproblem, valde vi att stänga Postmuseum onsdagen den 26 mars.

Initialt ställde vi om och la om arbetsuppgifter och fokuserade främst på städning och underhåll. Vårt arbetssätt blev än mer digitalt och vi producerade material för digitala kanaler. En utveckling som fortsatt och fortsätter.

Efter att merparten av Stockholms museer öppnat under sommaren beslutade vi att öppna från och med september. Då vi hade reducerat bemanningen under sommaren och då det fanns en hög grad av osäkerhet så började vi med att ha öppet tisdagar till lördagar kl. 11–16. Vi vidtog många åtgärder för att trygga en säker miljö för såväl besökare som medarbetare.

Dessvärre fortsatte pandemin att öka i sin

spridning och det kom nya riktlinjer från Folkhälsomyndigheten och Region Stockholm som tydligt klargjorde att museer inte skulle besökas och därmed inte heller hållas öppna. Det innebar att vi hade stängt från och med den 31 oktober och resten av året.

Museishopen har i stort haft öppet och stängde enbart en kort period i våras och ett par veckor i somras. Webbshopen som öppnade i januari 2019 fick framförallt under hösten riktigt bra fart och i november och december levererades hundratals paket från oss med julkort och julklappar. Alla paketerades fint med frimärken och en handskriven personlig hälsning. Något som väckte mycket tacksamhet runtom i landet hos mottagarna.

Fasadflagga med fastigheten Penelope 300 år i postens ägo. Foto: Postmuseum.

Söndagen den 24 maj var planen att vi skulle fira att vår fastighet Penelope varit i Postens ägo i 300 år. Det gjorde vi, men givet samhällsläget så fick vi fokusera på det digitala. Vi lyfte fram spännande postallhistorisk verksamhet och människor som levt eller verkat här under åren på en särskild utställningssida på Postmuseums webbplats. När vi öppnade under hösten fanns det också en fysisk utställning att ta del av i trapphallarna och i montrarna utanför biblioteket.

Medarbetare

Organisationen på Postmuseum består fortsatt av två enheter. Museichef är Malin Valentin och i februari tillträdde Anna Lassbo tjänsten som biträdande museichef.

Som en konsekvens av stängningen av museet i slutet av mars gjordes en omorganisation, som trädde i kraft den 1 augusti, där deltidstjänster som museivärd, butikssäljare och museipedagog inte längre fanns med, och dessa medarbetares anställningar avslutades helt. Övriga tjänster lämnades oförändrade. Fr.o.m. den 1 november gjordes

en mindre organisationsförändring där vi tillfälligt fick utökat med två butikssäljare fram t.o.m. januari.

Publik & Samlingar

Som tidigare: Hedvig Bruzæus, utställning och pedagogik, Julia Gunnarsdottir, utställning och pedagogik, Viveka Nybom, utställning och pedagogik, Hanna Nydahl, arkiv och föremål. Michael Hagström tillträdde i januari tjänsten som ansvarig för bibliotek och filateli. Deltids- och timanställda pedagoger har under året varit Ebba Bryngelsson, Felicia Esbjörnsson, Karin Nybom och Anna Tohver.

Praktikanten Hanna Lövehed, knuten till Historiska institutionen vid Stockholms universitet, gjorde sin praktik under sommaren.

Kristina Danielsson från Musei- och kulturarvsvetenskap vid Institutionen för ABM (Arkiv, Bibliotek och Museer) i Uppsala praktiserade under fyra veckor under hösten. Vi hade också prao-eleven Lale Cayli från Tyska skolan årkurs 9 hos oss en vecka under hösten.

Cléo – svartvit stjärna. Monter från Svartvita stjärnor med Cléo de Mérode. Foto: Postmuseum.

Kommunikation & Värdskap

Anders Fredén, museishopen, Leif Karlsson, teknik och vaktmästeri, Susanne Ljungberg, reception och säkerhet. Susan Pihlblad, mötes- och eventansvarig slutade sin tjänst i slutet av mars och ersättningsrekrytering sköts på med anledning av coronapandemin.

Deltids- och timanställda värdar i reception och museishop var i våras Albin Edberg, Isabell Flöjt, Altijana Gacanin, Lotta Gillving, Therese Hollstenson, Andreas Konvicka, Alexandra Kronqvist, Amanda Köhlmark, Agnes Marktorp Ring, Malin Rydman och Nike Spengler.

I november anställdes Adam Ytterberg och Gloria Kisecka Ndawula som butikssäljare.

Publik & Samlingar

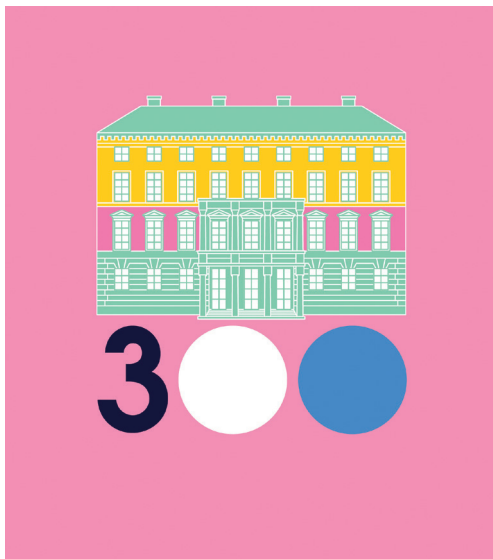
Utställningar

Utställningen *Postal Art* visades sista dagen den 6 januari.

Utställningen *Älskade postnummer* förlängdes och var fortsatt öppen under hela 2020.

Under våren gjordes en renovering och uppfräschning av utställningen *HEJ!* såsom armaturbyte, måleriarbete, lackning av bord, slipning av stål vid gravörbordet i vita rummet, renovering av dajar, ny utarbetad form och verktyg på de platser runt bordet där besökarna kan testa gravyr på skrapkartong. Renoveringen blev klar efter sommaren. Den animerade filmen *Så här trycker PostNord frimärken idag* blev klar för visning i det vita rummet. Filmen är producerad av filmproduktionsbyrån Ritualen.

I februari öppnade vi årets första utställning i montrarna utanför Biblioteket, *Svartvita stjärnor*. Bland alla våra tusentals vykort så valde vi denna gång att visa idolvykort från förr. Så många stjärnor som i dag till stor del är bortglömda. En av montrarna tilläg-

Logotyp i rosa färg. Grafisk formgivare: Kina Larsson.

nades helt balettdansösen Cléo de Mérode, en av sin tids mest fotograferade kvinnor. Till vykortet fanns även ett texthäfte med information om vilka stjärnorna på vykortet var.

Sedan följde en utställning som vi kallade *300 år om vårt eget postmuseum och dess historia*. År 2020 har nämligen Kungliga Postverket/Posten/PostNord tillsammans ägt kvarteret Penelope i otroliga trehundra år. I montrarna samlades en brokig skara föremål som på något sätt har med husets historia att göra. Det var allt från spottkoppar, emaljskyltar, stämpelvättare till bestick och fynd från utgrävningar. Även en del foton fanns med.

300-årsutställningen syntes också i vepor med text och bild som ställdes ut i husets trappnischer. Då montrarna utanför biblioteket inte rymmer så många berättelser så valde vi att lyfta fler även på museets webbsida. Till den digitala utställningen samarbetade vi med en gymnasieklass från Tumba gymnasium som gjorde ljudproduktioner av utvalda berättelser. De tog sig till exempel an att berätta om Elin Rheborg som arbe-

Projekt väksamlingen pågår 2020–2021. Hanna Nydahl med en stor postväska. Foto: Postmuseum.

tade på Postsparbanken här på Lilla Nygatan 6 och startade Föreningen för kvinnor i statlig tjänst. En annan berättelse de valde var om sjökaptensänkan Johanna Hård som bodde i Postens hus 1834. De berättade också om Salomon Andrée som arbetade på Patentbyrån, som låg på två trappor ungefär där Biblioteket i dag ligger. Tanken var att vi även skulle ha haft några föredrag under hösten på ämnet 1720, men tyvärr satte pandemin stopp för det.

Museets samlingar

Biblioteket var stängt från den 25 mars till den 29 augusti. När biblioteket öppnade igen den 1 september var det med delvis förändrade öppettider då kvällstiden på onsdagar tagits bort. Den 31 oktober var det tyvärr dags att stänga Postmuseum igen. Biblioteket har trots nedstängning erbjudit fortsatt service med att besvara inkomna frågor och att låna ut böcker via s. k. fjärrlån. Årsboken

Postryttaren har i sin helhet, från åren 1950 till nutid, digitaliserats och erbjuds i fulltext på Postmuseums webbplats och i bibliotekskatalogen.

Inom *filatelins* område har det som vanligt varit ett fokus på bättre förvaring och säkerhet. Under året har frimärksleveranser från UPU upphört som ett resultat av att Post-Nord gått ur detta samarbete. UPU-samlingen har inventerats inför en flytt av materialet till klimatanpassade lokaler i Tumba. Materialet i filatelisamlingarna vårdas, registreras och skannas löpande.

Digitalt Museum. Parallellt med nyregistrering pågår alltid kvalitetsarbete på de redan registrerade objekten. Vi har under 2019 och 2020 arbetat med upphovsrättsmärkning av våra fotografier på Digitalt Museum vilket har resulterat i att allmänheten under 2020 laddat ner ca 2 500 fotografier. Upphovsrättsmärkningen av bilder underlättar också arbetsbördan för personalen som då inte

Hanna Nydahl fotograferar en brevlåda ur samlingarna. Foto: Postmuseum.

behöver hantera bildbeställningar manuellt i lika stor utsträckning.

Europeana och Creative Commons-licenser. Sedan hösten 2017 har vi arbetat med att tillgängliggöra våra samlingar på Europeana som är en webbplats där ca 3 500 europeiska kulturinstitutioner visar sina samlingar. Idag har Postmuseum ungefär 27 000 poster på Europeana.

Väsksamlingen. Under 2019 startade ett projekt för att inventera och förbättra förvaringen av museets samling med postväskor. I samband med detta har nya hyllsystem köpts in. Projektet fortsätter under 2021.

Digitalisering av ritningar av postfastigheter 2020–2021 med ekonomiskt stöd av Postmusei Vänner. Under våren 2021 skickar vi delar av vår samling av ritningar för att bli inskanade. Resultatet kommer att presenteras på Digitalt Museum.

Digitalisering av Theodor Holms excerpter på mik-

Postryttaren digitaliseras 2020–2021. Foto: Postmuseum.

rofilm. Postmuseum har under senhösten 2020 låtit digitalisera Riksarkivets mikrofilmer av Theodor Holms excerpter. Målet är att dessa ska finnas tillgängliga via Riksarkivet och Postmuseum.

Frågor till samlingsansvariga har uppgått till cirka 500 stycken som rör museets expert- och ansvarsområden. Här ingår även bildbeställningar.

Skolprogram i Din Post med mellanstadieklass. Foto: Ulf Michal.

En karta med Postmusens vandring i Gamla stan finns att hämta i museets entré eller laddas ner från hemsidan.

Coronapandemin. Under de perioder museet har haft stängt har arbetsbelastningen på samlingsansvariga delvis ökat, då vi valt att hjälpa till med forskning och frågor från

personer som i vanliga fall kunnat komma till Postmuseum och forska på egen hand. Vissa projekt i samlingarna har också fått en förskjuten tidsplan.

Postmusen i Lilla Posten tar dig med på en historisk vandring i Gamla stan.

Lettering-eventfrån våren. Foto: Fia-Lotta Jansson Design.

Program och pedagogik

Skolprogrammen erbjöds i början av året och var då fortsatt kostnadsfria. 27 skolklasser hann delta i något av våra pedagogiska program under den första delen av året.

Externa pedagogiska evenemang

Lärarkvällen ”Skola + museum = SANT” anordnades den 27 januari på Scenkonstmuseet.

I augusti inleddes ett samarbete med Clio, samlingsplattform för digitala läromedel. De ska ta fram ett pedagogiskt program till utställningen *Saknar dig!* som planeras att öppna under våren 2021.

Aktiviteter för barn

Under 2020 har barnverkstaden Lilla Posten varit tvungen att i perioder hålla stängt på grund av risk för smittspridning av covid-19. Innan pandemin utbröt var den öppen lördagar och söndagar, samt under jullovet i januari 2020 och under sportlovet.

Under hösten 2020 öppnade Lilla Posten en period för ett begränsat antal besökare och med extra åtgärder för att minska risk för smittspridning. Ett system där besökarna introducerades före besöket och där även tiden begränsades till en timme per sällskap. Under våren 2020 producerades en serie med sex korta filmer, *Brevskrivarskola med*

Lilla Posten, för barn. Filmerna publicerades på Vimeo och visades i museets sociala medier.

Under de perioder under året då museet varit öppet men Lilla Posten stängd på grund av risk för smittspridning, har aktiviteten Spökjakten uppskattats av besökare med barn. En väska med ledtrådar och tillhörande frågor finns att låna gratis sedan 2018. Postmusens vandring i Gamla stan, en stadsvandring för de yngre tillsammans med vuxna, har producerats och lanserades i september.

Karaktern Postmusen guidar och berättar om Postens historia i Gamla stan tillsammans med andra spännande nedslag i stadsdelens historia. En karta finns att hämta i museets entré eller laddas ner från hemsidan.

Frimärksjakten för barn har anordnats på museet under sportlovet, samt under delar av hösten.

Program

Workshops i Lettering med Sofie Björkgren-Nåse alias Fia Lotta Jansson Design hölls vid tre tillfällen i början av året och fick sedan ställas in.

Brevpysselkvällar hann hållas vid två tillfällen under januari och februari under led-

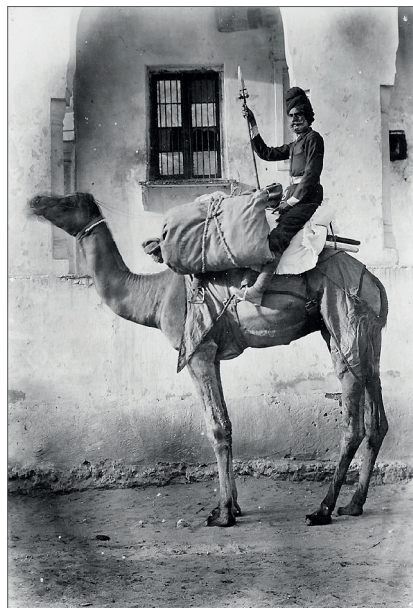
ning av Raquel Telléz alias @marionbcn på Instagram som guidade deltagare till att göra snygga, personliga brev, kuvert och kort.

I december deltog museet i det av Livrustkammaren anordnade digitala och veckolånga firandet av Drottning Kristinas födelsedag på Facebook med en mängd programpunkter. Vi visade Post-Bådhen och läste brev från drottningen i livesändning.

Kommunikation & Värdskap

Webbplatsen

Under året har vi bytt webbhotell vilket har förbättrat hastigheten och säkerheten på sidan. Brev till mig själv-sidan byggdes om och blev mer överskådlig. Kanske har det bidragit till att inspelningarna nu har haft nästan 8 000 lyssningar. 300 års-utställningen tog plats i huset men framförallt på webben. Även en del av innehållet i utställningen *Älskade Postnummer* finns att tillgå på

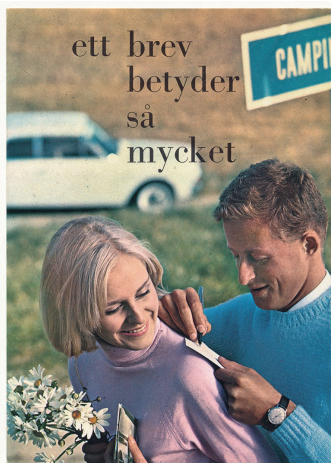

Postföring med kamel. Indien år 1925.
Foto: Postmuseums arkiv.

webben. Arbetet med att publicera *Poststryttaren* på webben påbörjades i december. An-

F W Lundholms egenhändigt tillverkade "snöbuss – postdiligens", en ombyggd lastbil tillverkad i Lycksele omkring 1919–1920. Foto: Postmuseums arkiv.

Bilder från kampanjen *Ett brev betyder så mycket* på 1960-talet.

talet webbvisningar ökade under året med 19 procent.

Sociala medier

På Facebook delade vi innehåll från våra olika utställningar samt gjorde en populär serie med hundar ur våra samlingar, som också lyfte den kommande frimärksutgåvan *Min hund*. Under sommaren lade vi upp mycket omtyckta nostalgiska foton kopplade till att skicka ett brev, som knöt an till vår brevminnesinsamling som gjordes på den digitala plattformen *Minnen.se*. Insamlingen var tänkt som en del i det kommande utställningsprojektet *Saknar dig!*

I slutet av sommaren delade vi en fin brevskrivarskola från Lilla Posten. Under hösten har vi haft en del historiska inlägg till exempel på Elmotorns dag och en serie inlägg som handlade om år 1920 som brytpunkt mellan användning av djur och motorfordon i Postens tjänst. Året avslutades traditionsenligt med en julkortskalender. Denna gång visade vi julkort av konstnärerna Helfrid Selldin och Einar Nerman.

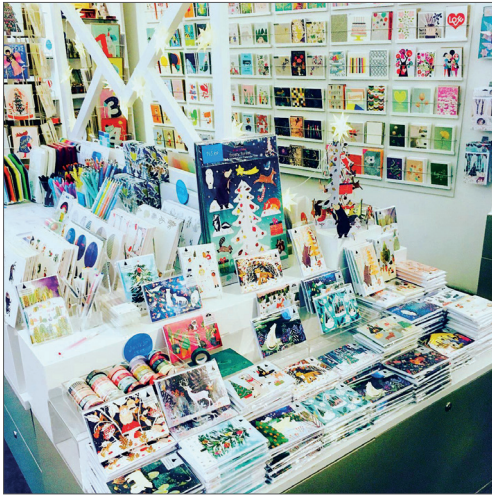
På Instagram har vi visat en del från vårt arbete i magasinerna. Vi har även lyft 300-årsjubileet och annat från utställningarna i huset samt resultaten från våra Brevpyssekvällar.

Några uppskattade inlägg gjordes av vår prao-elev Laleh när hon provade på museiarbete under en vecka.

Butiken har också visat mycket av sitt fina utbud här under året. I december skapade museishopen ett eget konto på Instagram

Julkort av Einar Nerman i årets julkortskalender.

Interiör från museishopen.

Produkter från museishopen.

@museishopen_postmuseum med fokus på just produkter, erbjudanden och inspiration från butiken.

Antalet följare ökade på Facebook från strax över 5 000 till 5 500 och på Instagram från 1 050 följare till 1 294.

Annonsering

Vi har kontinuerligt annonserat i museiuppslaget i *Dagens Nyheter* och *Svenska Dagbladet*. Vi har också köpt utrymme på *Barn i stan* samt *Welma*.

Trycksaker

Museikartor har uppdaterats och finns på

svenska och engelska för att hjälpa besökare att hitta på museet. Foldrar med våra skolprogram för låg- och mellanstadiet och för högstadie- och gymnasieklaser har uppdaterats.

Nytt från Postmuseum ges ut tre gånger per år och distribueras per post till 3 000 läsare. Vi delar också ut den på museet.

Värdskap

Vi har alla utbildat och lärt oss att kliva in i rollen som värdar på museet.

Museishopen

Museishopen har som tidigare nämnts hållit

Produkter för frimärkssamlande från webbshopen.

Museichef Malin Valentin och restauratör Leif Sigertun håller i diplommet för en tredjeplacering i Årets klättrare i Stockholmarnas favoritmuseum 2020.

öppet under större delen av året, men med begränsade öppettider. Vår webbshop med ett urval av den fysiska butikens sortiment tog ordentlig fart i samband med julhandeln. Totalt sett fick vi 375 order och skickade över 3 523 produkter.

Möten & Event

Mötesverksamheten började starkt i januari och februari och hade bra med bokningar för hela våren, men så gott som alla avbokades. Under hösten började några försiktigt att återvända, men i november hamnade vi i samma läge med avbokningar igen.

Vi har under året haft fyra frimärksutgiv-

ningar, vilka har fått ske i begränsad form för de tre senaste, men vi har kunnat hålla med service med försäljning och stämpling.

Övrigt

Imageundersökningen: Stockholmarnas favoritmuseum

Undersökningsföretaget Evimetrix presenterade årets resultat av "Stockholmarnas favoritmuseum" på ett event med prisutdelning på Postmuseum den 19 februari. För Postmuseum hade KNI (kundnöjdhetsindex) ökat från 67 till 75. Genom denna höjning fick vi som tidigare nämnts bronsmedalj i kategorin Årets klättrare. Kännetecken om Postmuseum ökade från 82 till 83 av 100 möjliga.

Omvärldsbevakning och samarbeten

Konferenser och nätverk

Museichefskollegium där museichef Malin Valentin är ordförande, Nätverket museer i Gamla stan, KulturIt, Biblioteksforum, Samlingsforum, FUISM, Mabbas, Forum för utställare, SIMBA, SMI, samt kontakt med post- och företagsmuseer.

Skylt med *Håll omtänksamt avstånd*. Grafisk form: Kina Larsson.